

संस्कृतपाठ्यक्रमः सम्प्रेषणात्मकम् (कोड नं. 119)
कक्षा - नवमी (2024 - 25)

प्रथमसत्रम्
अप्रैल -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्
- ❖ उच्चारणस्थानानि
- ❖ सन्धिकार्यम्
 - स्वरसन्धिः - दीर्घः, गुण, वृद्धिः, यण्, अयादि
- ❖ कारक-उपपद-विभक्तयः
 - द्वितीया - समया / निकषा, प्रति, विना, परितः, उभयतः
- ❖ शब्दरूपाणि
 - पुल्लिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - अकारान्तः - बालकवत्, इकारान्तः - कविवत्, उकारान्तः - साधुवत्
 - हलन्तः - भवत्
- ❖ धातुरूपाणि
 - परस्मैपदिनः - भू, नम्, गम् (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - सेव् (लट्-लृट्लकारयोः)
- ❖ संख्या -
 - 1 - 100 (1 - 4 केवलं प्रथमा-विभक्तौ)
- ❖ प्रथमः पाठः - अविवेकः परमापदां पदम् (गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

मई -

- ❖ संकेताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम् (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णं पत्रं लेखनीयम् ।)
- ❖ चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्
- ❖ सन्धिकार्यम्
 - व्यंजनसन्धिः - वर्गीयप्रथमवर्णस्य तृतीयवर्णं परिवर्तनम्, 'म्' स्थाने अनुस्वारः
- ❖ कारक-उपपद-विभक्तयः
 - तृतीया - सह / समम् / सार्धम्, विना, अलम्, हीन
 - चतुर्थी - रुच्, दा (यच्छ्), नमः, कुप्, अलम् (सामर्थ्ये)
- ❖ शब्दरूपाणि
 - स्त्रीलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - आकारान्तः - लतावत्, ईकारान्तः - नदीवत्
 - नपुंसकलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - अकारान्तः - फलवत्
- ❖ धातुरूपाणि
 - परस्मैपदिनः - अस्, प्रच्छ्, कृ (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - लभ् (लट्-लृट्लकारयोः)
- ❖ अव्ययानि
 - स्थानबोधकानि - अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र
- ❖ द्वितीयः पाठः - पाथेयम् (पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)
- ❖ तृतीयः पाठः - विजयतां स्वदेशः (नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

जुलाई -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्
- ❖ संवादपूर्ति: / कथापूर्ति: (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णः संवादः / कथा लेखनीया ।)
- ❖ सन्धिकार्यम्
 - विसर्गसन्धिः - उत्त्वम्, शत्वम्, षत्वम्, सत्वम्
- ❖ कारक-उपपद-विभक्तयः
 - पञ्चमी - विना, बहिः, भी, रक्ष
 - षष्ठी - उपरि, अधः, पुरतः, पृष्ठतः, वामतः, दक्षिणतः
- ❖ शब्दरूपाणि
 - सर्वनामशब्दाः
 - अस्मद्, युष्मद्, तत्, किम् (त्रिषु लिंगेषु)
- ❖ धातुरूपाणि
 - परस्मैपदिनः - ज्ञा, क्षाल्, नी (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - रुच् (लट्-लृटलकारयोः)
- ❖ प्रत्ययाः
 - क्त्वा, ल्यप्, तुमुन्, शत्
- ❖ अव्ययानि
 - कालबोधकानि - यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः
- ❖ चतुर्थः पाठः - विद्यया भान्ति सद् गुणाः (गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

अगस्त -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ संकेताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम् (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णं पत्रं लेखनीयम् ।)
- ❖ संवादपूर्ति: / कथापूर्ति: (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णः संवादः / कथा लेखनीया ।)
- ❖ सन्धिकार्यम् (पुनरोवृत्तिः)
 - स्वरसन्धिः - दीर्घः, गुण, वृद्धिः, यण्, अयादि
 - व्यंजनसन्धिः - वर्गीयप्रथमवर्णस्य तृतीयवर्णं परिवर्तनम्, 'म्' स्थाने अनुस्वारः
 - विसर्गसन्धिः - उत्त्वम्, शत्वम्, षत्वम्, सत्वम्
- ❖ कारक-उपपद-विभक्तयः
 - सप्तमी - स्निह्, विश्वस्, निपुण, कुशल
- ❖ धातुरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
- ❖ अव्ययानि
 - प्रश्नबोधकानि - किम्, कुत्र, कति, कदा, कुतः, कथम्, किमर्थम्
 - अन्यानि - च, अपि, यदि, तर्हि, यथा, तथा, सम्यक्, एव
- ❖ संख्या - 1 - 100 (1 - 4 केवलं प्रथमा-विभक्तौ)
- ❖ पंचमः पाठः - कर्मणा याति संसिद्धिम् (गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

सितम्बर -

- ❖ पठितविषयानां पुनरावृत्तिः ।
- ❖ दशमः पाठः - भारतीय विज्ञानम् (केवलम् आन्तरिकमूल्यांकनाय ।)
- ❖ अर्धवार्षिकपरीक्षा ।

द्वितीयसत्रम् -

अक्तूबर -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ संकेताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम् (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्ण पत्रं लेखनीयम् ।)
- ❖ उच्चारणस्थानानि (पुनरावृत्तिः)
- ❖ शब्दरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - पुल्लिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - अकारान्तः - बालकवत्, इकारान्तः - कविवत्, उकारान्तः - साधुवत्
 - हलन्तः - भवत्
- ❖ धातुरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - परस्मैपदिनः - भू, नम्, गम् (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - सेव् (लट्-लृट्-लकारयोः)
- ❖ षष्ठः पाठः - तत् त्वम् असि (नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

नवम्बर -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ चित्राधारितं वर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम्
- ❖ सन्धिकार्यम् (पुनरावृत्तिः)
 - स्वरसन्धिः - दीर्घः, गुण, वृद्धिः, यण्, अयादि
 - व्यंजनसन्धिः - वर्गीयप्रथमवर्णस्य तृतीयवर्णं परिवर्तनम्, 'म्' स्थाने अनुस्वारः
 - विसर्गसन्धिः - उत्त्वम्, शत्वम्, षत्वम्, सत्वम्
- ❖ शब्दरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - स्त्रीलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - आकारान्तः - लतावत्, ईकारान्तः - नदीवत्
 - नपुंसकलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - अकारान्तः - फलवत्
- ❖ धातुरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - परस्मैपदिनः - अस्, प्रच्छ्, कृ (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - लभ् (लट्-लृट्-लकारयोः)
- ❖ प्रत्ययाः (पुनरावृत्तिः)
 - क्त्वा, ल्यप्, तुमुन्, शत्
- ❖ सप्तमः पाठः - तरवे नमोऽस्तु (पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)
- ❖ अष्टमः पाठः - न धर्मवृद्धेषु वयः समीक्षते (नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

दिसम्बर -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ संवादपूर्तिः / कथापूर्तिः (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णः संवादः / कथा लेखनीया ।)
- ❖ कारक-उपपद-विभक्तयः (पुनरावृत्तिः)
 - द्वितीया - समया / निकषा, प्रति, विना, परितः, उभयतः
 - तृतीया - सह / समम् / सार्धम्, विना, अलम्, हीन
 - चतुर्थी - रुच्, दा (यच्छ्), नमः, कुप्, अलम् (सामर्थ्ये)
 - पञ्चमी - विना, बहिः, भी, रक्ष
 - षष्ठी - उपरि, अधः, पुरतः, पृष्ठतः, वामतः, दक्षिणतः

- सप्तमी - स्निह, विश्वस्, निपुण, कुशल
- ❖ शब्दरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - स्त्रीलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - आकारान्तः - लतावत्, ईकारान्तः - नदीवत्
 - नपुंसकलिंगशब्दाः
 - अजन्ताः - अकारान्तः - फलवत्
- ❖ धातुरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - परस्मैपदिनः - ज्ञा, क्षाल, नी (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - रुच् (लट्-लृट्लकारयोः)
- ❖ अव्ययानि (पुनरावृत्तिः)
 - स्थानबोधकानि - अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र
 - कालबोधकानि - यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, हयः
 - प्रश्नबोधकानि - किम्, कुत्र, कति, कदा, कुतः, कथम्, किमर्थम्
 - अन्यानि - च, अपि, यदि, तर्हि, यथा, तथा, सम्यक्, एव
- ❖ नवमः पाठः - कवयामि वयामि यामि (गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्, प्रश्ननिर्माणम्, श्लोकस्य अन्वयः, पाठाधारित-कथापूर्तिः, प्रसंगानुसारम् अर्थचयनम् ।)

जनवरी -

- ❖ अपठित-अवबोधनम्
- ❖ संवादपूर्तिः / कथापूर्तिः (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णः संवादः / कथा लेखनीया ।)
- ❖ शब्दरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - सर्वनामशब्दाः
 - अस्मद्, युष्मद्, तत्, किम् (त्रिषु लिंगेषु)
- ❖ धातुरूपाणि (पुनरावृत्तिः)
 - परस्मैपदिनः - ज्ञा, क्षाल, नी (पंचलकारेषु)
 - आत्मनेपदिनः - रुच् (लट्-लृट्लकारयोः)
- ❖ संख्या (पुनरावृत्तिः)
 - 1 - 100 (1 - 4 केवलं प्रथमा-विभक्तौ)
- ❖ एकादशः पाठः - भारतेनास्ति मे जीवनं जीवनम् (केवलम् आन्तरिकमूल्यांकनाय ।)

फरवरी -

- ❖ पठितपाठानां व्याकरण-विषयानां च पुनरावृत्तिः ।

मार्च -

- ❖ वार्षिक-परीक्षा ।